

รายวิชา ประวัติศาสตร์

รหัสวิชา สด๖๑๐๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง การสถาปนา

อาณาจักรรัตนโกสินทร์

ครูผู้สอน ครูอุบล พันธุ์อ้น

การสถาปนาอาณาจักร
รัตนโกสินทร์

จุดประสงค์การเรียนรู้

บอกข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการสถาปนา
อาณาจักรรัตนโกสินทร์วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญ
ทางภูมิศาสตร์ที่ส่งผลต่อความรุ่งเรือง
ของกรุงรัตนโกสินทร์และภาคภูมิใจใน
ประวัติศาสตร์ชาติไทย

กิจกรรม

เรียงลำดับอาณาจักรไทย

อาณาจักรที่เกิดขึ้นก่อน
การสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์
คือ อาณาจักรใดบ้าง

อาณาจักรอยุธยา

อาณาจักรรัตนโกสินทร์

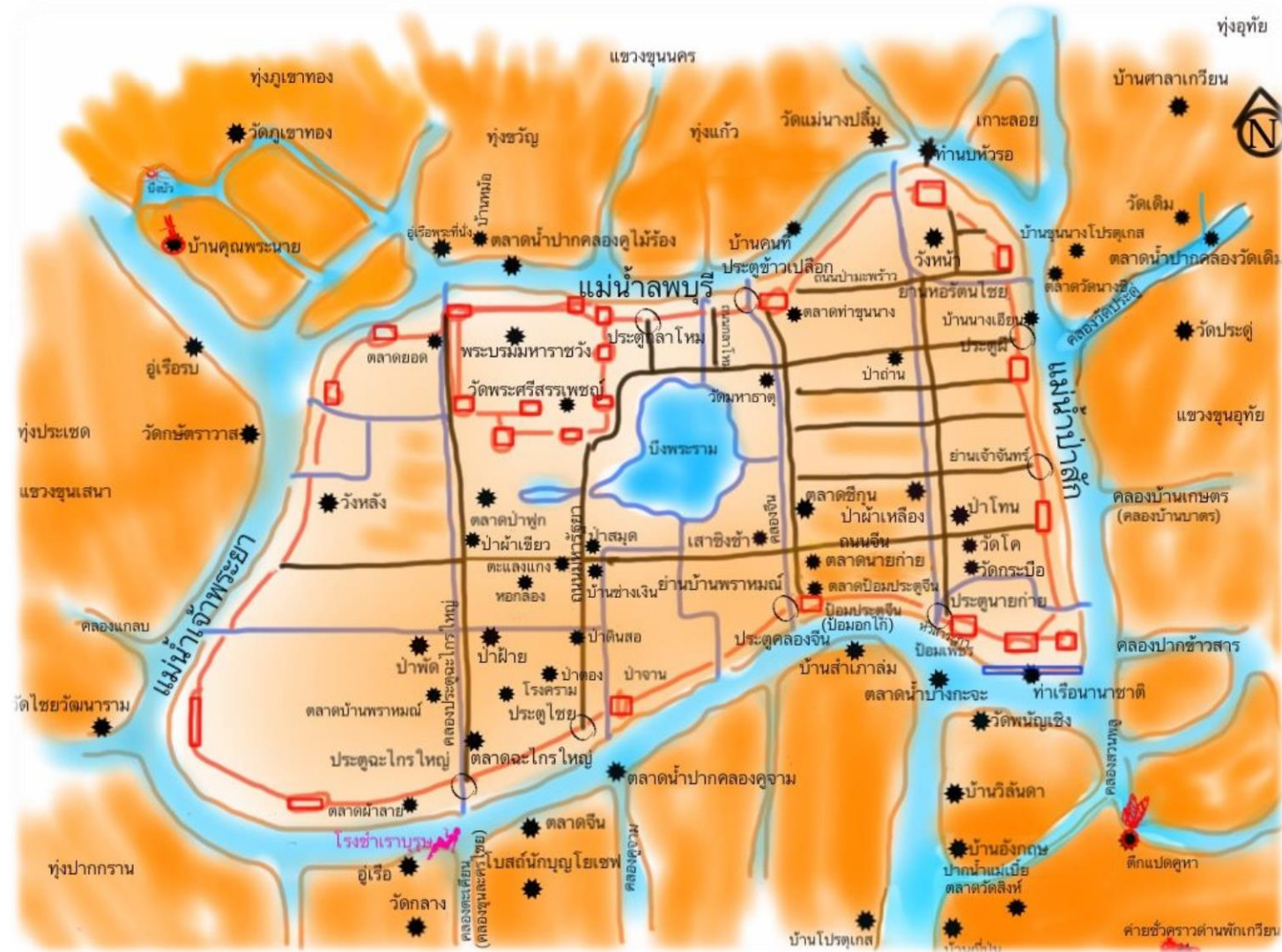

อาณาจักรสุโขทัย

อาณาจักรธนบุรี

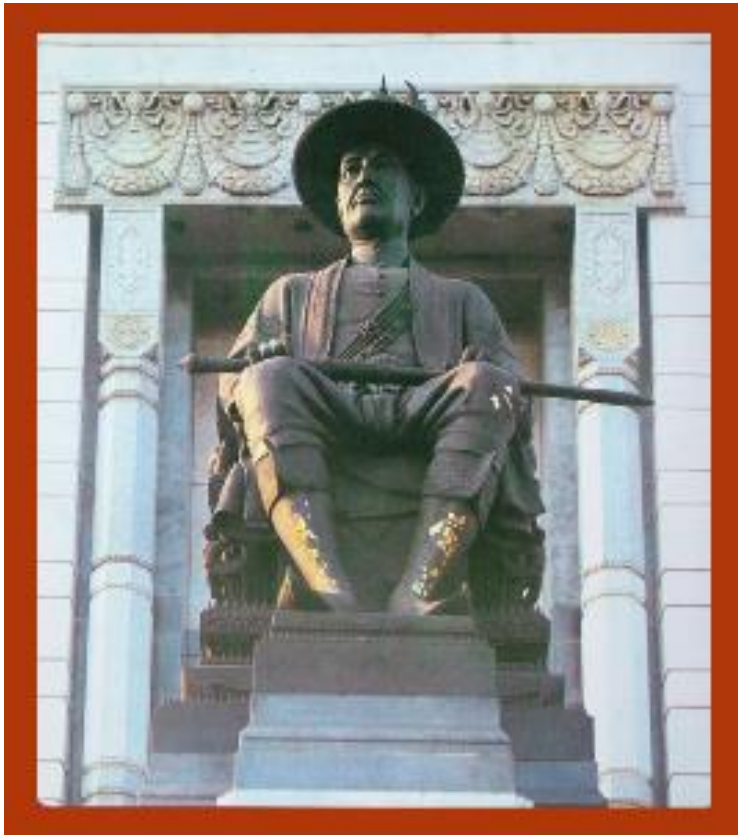
แผนผัง กรุงศรีอยุธยา

อาณาจักรธนบุรีเป็นราชธานีอยู่เพียง ๑๕ ปีเท่านั้น
ในช่วงปลายรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
เกิดกบฏพระยาสุรศักดิ์ ทำให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก
ที่กำลังจะไปทำการศึกกับเขมรต้องกลับมาแก้ไขปัญหาที่
เกิดขึ้นในกรุงธนบุรีและได้สถาปนาอาณาจักรใหม่ขึ้นแทน
อาณาจักรเดิม

“อาณาจักรรัตนโกสินทร์”

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

พระบรมราชานุสาวรีย์ ณ เชียงสะพานพุทธ
กรุงเทพฯ เป็นผู้ปราบความวุ่นวายปลาย
สมัยธนบุรี และสถาปนาอาณาจักร
รัตนโกสินทร์

เมืองอกแตก

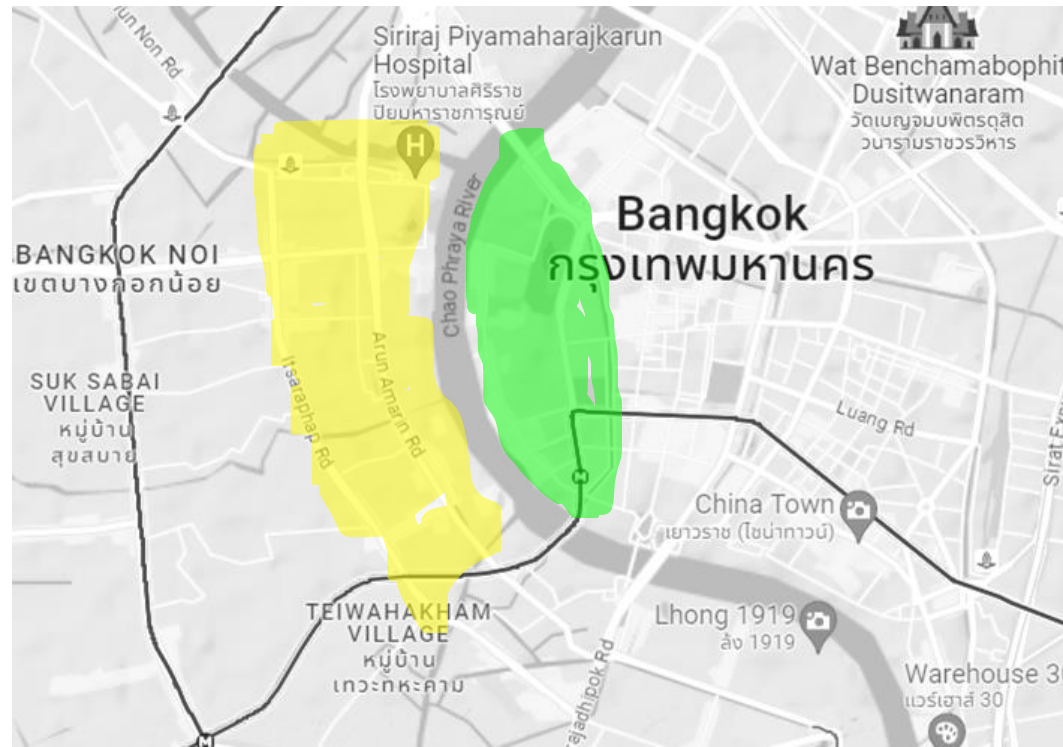
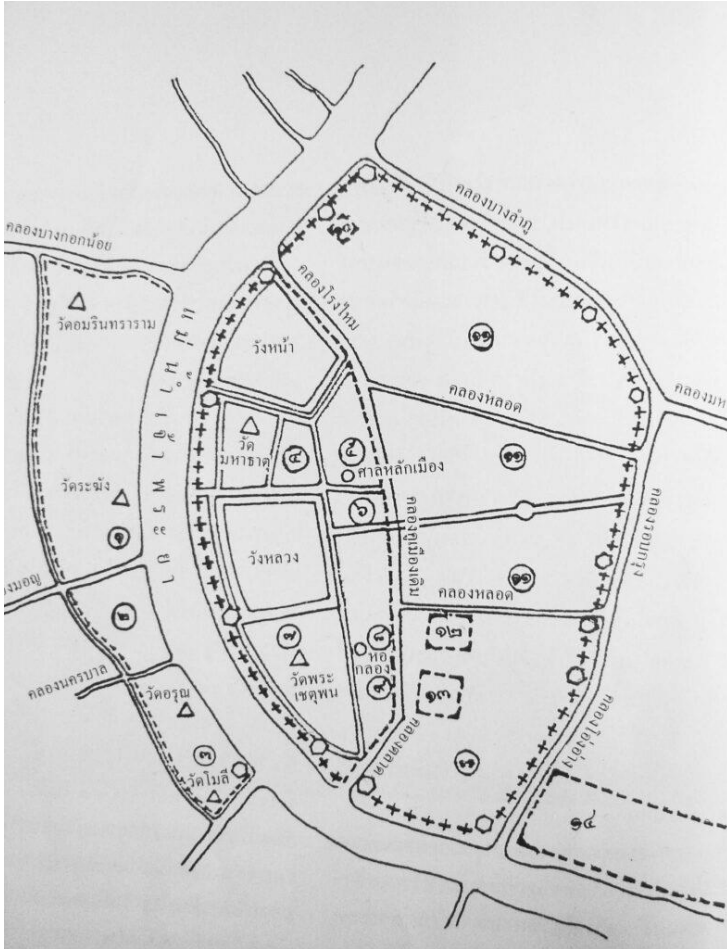

แสดงธนบุรี

แสดงเกาะรัตนโกสินทร์

แผนผังกรุงรัตนโกสินทร์

มีการสร้างเมืองหลวงใหม่ คือ
กรุงรัตนโกสินทร์ หรือ กรุงเทพมหานคร

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช

มีพระราชดำริว่า...ฝั่งตะวันออก
มีชัยภูมิดีกว่า และสามารถป้องกัน
ข้าศึกได้ดีกว่า....

นามานุกรมพระมหากษัตริย์ไทย

สาเหตุที่ย้ายเมืองมายังฝั่งกรุงเทพมหานคร

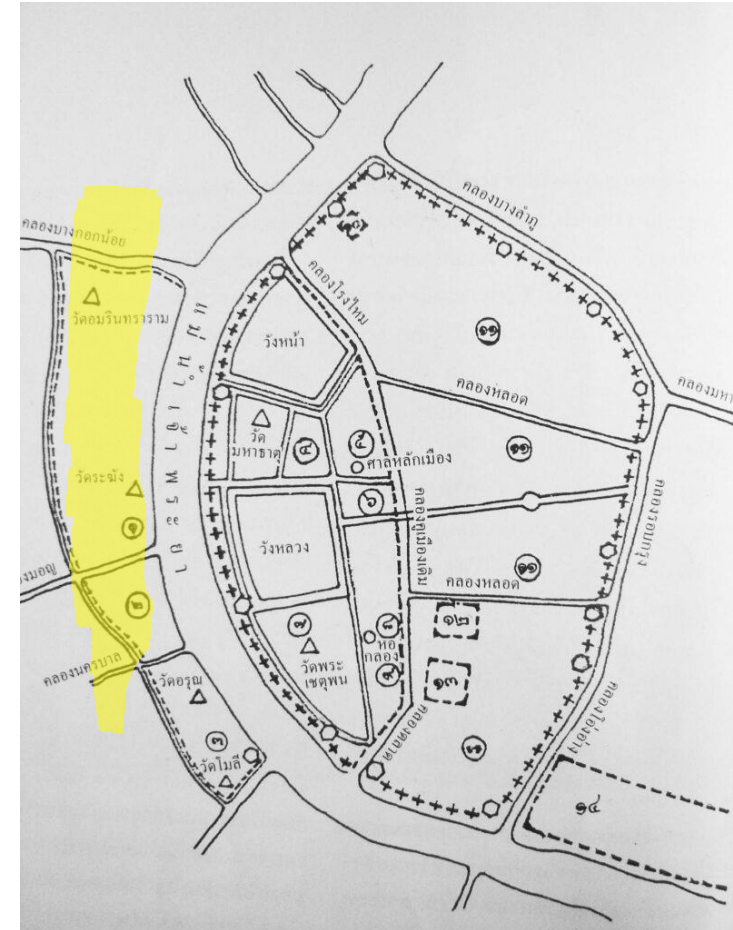
๑. การป้องกันประเทศ เนื่องจากฝั่งธนบุรีมีแม่น้ำเจ้าพระยาผ่ากลาง เป็นเมืองเอกแตก ข้าศึกสามารถยกทัพเรือเข้ามาถึงกลางเมืองได้

ต่างจากกรุงเทพ ที่มีแม่น้ำโอบรอบทั้งทางทิศเหนือ ทิศตะวันตก และทิศใต้ ส่วนทางทิศตะวันออกเป็นที่ราบกว้าง เป็นชัยภูมิที่ดีในการป้องกันข้าศึก

สาเหตุที่ย้ายเมืองมายังฝั่งกรุงเทพมหานคร

๒. ลักษณะทางภูมิศาสตร์ พื้นที่ฝั่งธนบุรีถูกกัดเซาะจากกระแสน้ำที่ไหลเชี่ยวมาจากทางเหนือทำให้ตลิ่งชันนี้ทรุดตัวและพังทลายรวดเร็วกว่าฝั่งตะวันออก

สาเหตุที่ย้ายเมืองมายังฝั่งกรุงเทพมหานคร

๓. การพัฒนาบ้านเมือง ปัจจัยทางการพัฒนาบ้านเมือง ฝั่งธนบุรีมีพื้นที่จำกัดมีวัดขนาดอยู่ทั้งสองด้าน มีการใช้ที่ดินหนาแน่น ทำให้การขยายตัวของเมืองเป็นไปได้ยาก แต่ฝั่งตะวันออกเป็นที่นา ขยายเมืองได้ง่ายกว่าและเป็นที่ตั้งที่ดีในการติดต่อค้าขาย กับต่างชาติเพราะอยู่ใกล้ปากอ่าวไทย

สิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมือง

ทรงสร้างพระบรมมหาราชวัง
และวัดพระศรีรัตนศาสดารามที่มี
รูปแบบเหมือนสมัยอยุธยา

ทรงอัญเชิญพระพุทธรูปมหา
รัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต)
จากพระราชวังเดิมกรุงธนบุรี
มาประดิษฐานในพระอุโบสถ

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

สื่อวีดิทัศน์นี้ใช้เพื่อการศึกษาเท่านั้น

ขอขอบคุณสื่อวีดิทัศน์

ตอนที่ ๒๒ บางกอกราชธานีใหม่

เผยแพร่โดย : ครูตู้ DLTV

เผยแพร่วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔

ที่มา : <https://www.youtube.com/watch?v=s3KutzqTh1w>

เพราะเหตุใด

พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

จึงเลือกตั้งศูนย์กลางใหม่

ณ บริเวณฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

กิจกรรม

ตอบคำถาม

อาณาจักรรัตนโกสินทร์
เริ่มสถาปนาในปีพุทธศักราชใด

ก. พ.ศ. ๒๓๒๕

ข. พ.ศ. ๒๓๓๕

ค. พ.ศ. ๒๕๓๕

ง. พ.ศ. ๒๓๕๕

๒

ข้อใดคือสาเหตุการย้ายราชธานีจากกรุงธนบุรี
ไปยังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา

ก. ฝั่งที่ฝั่งธนบุรี
มีขนาดเล็ก

ข. ฝั่งกรุงเทพมหานคร
เดินทางสะดวก

ค. ฝั่งกรุงเทพมหานคร
มีสถาปัตยกรรมที่งดงาม

ง. ฝั่งที่ฝั่งธนบุรีถูกกัดเซาะ
ทำให้ตลิ่งฝั่งนี้ทรุดตัว

๕ ชั้นปฏิบัติ

คำชี้แจง

คำชี้แจงกิจกรรมนักเรียน

๑. นักเรียนทำใบงานที่ ๑
เรื่อง การสถาปนาอาณาจักร
รัตนโกสินทร์
๒. ครูและนักเรียนร่วมกัน
เฉลยใบงาน หน้าชั้นเรียน

คำชี้แจงบทบาทครูปลายทาง

๑. ครูอ่านคำชี้แจงใบงานที่ ๑
เรื่อง การสถาปนาอาณาจักร
รัตนโกสินทร์
๒. ครูเดินดูและให้คำแนะนำ
ตามความเหมาะสม

ใบงานที่ ๑

เรื่อง การสถาปนา

อาณาจักรรัตนโกสินทร์

ใบงานที่ ๑ เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์
 หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง พัฒนาการของไทยสมัยรัตนโกสินทร์
 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์
 รายวิชาสังคมศึกษา รหัสวิชา ส๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

คำชี้แจง ให้นักเรียนศึกษาการสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์ แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

กรุงศรีอยุธยา	กรุงธนบุรี – รัตนโกสินทร์
๑. มีแม่น้ำล้อมรอบสาย ประกอบไปด้วย แม่น้ำ แม่น้ำ และ แม่น้ำ	๑. มีแม่น้ำ สาย คือ แม่น้ำ
๒. ห่างจากชายทะเลโดยประมาณ..... ก.ม.	๒. ห่างจากชายทะเลโดยประมาณ..... ก.ม.
๓. ผู้สถาปนากษัตริย์อยุธยาเป็นราชธานี คือ	๓. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ที่ทิศ
	๔. กรุงรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่ทางทิศ
	๕. ผู้สถาปนากษัตริย์ธนบุรีเป็นราชธานี คือ
	๖. ผู้สถาปนากษัตริย์รัตนโกสินทร์เป็นราชธานี คือ

เมื่อเปรียบเทียบราชธานีของไทยทั้งสามแห่งแล้ว

๑. ทำเลราชธานีใดน่าจะทำการค้ากับต่างชาติได้ดีที่สุด
๒. ทำเลราชธานีใดมีคูเมืองใหญ่ ป้องกันข้าศึกได้ดีที่สุด

เทียบระหว่างกรุงธนบุรีกับกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ.๒๓๒๕

๑. ราชธานีใดมีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะแก่การตั้งชุมชนมากกว่ากัน
๒. ราชธานีใดสามารถรับมือกับข้าศึกที่ยกทัพมาจากทิศตะวันตกได้ดีกว่ากัน
๓. ราชธานีใดสามารถทำการค้าทางทะเลได้ดีกว่ากัน
๔. ศูนย์กลางของราชธานีธนบุรี คือ
๕. ศูนย์กลางของราชธานีรัตนโกสินทร์ คือ
๖. เหตุใดศูนย์กลางของราชธานีธนบุรีจึงขยายไม่ได้
๗. วิถีหลวงของกรุงธนบุรี เคยถูกใช้งานเป็นสถานที่อะไรมาก่อนในสมัยอยุธยา

แผนที่ด้านบนแสดงทำเลที่ตั้งของกรุง

แผนที่ด้านบนแสดงทำเลที่ตั้งของกรุง และกรุง

เฉลยใบงานที่ ๑
เรื่อง การสถาปนา
อาณาจักรรัตนโกสินทร์

กรุงศรีอยุธยา	กรุงธนบุรี – รัตนโกสินทร์
<p>๑. มีแม่น้ำล้อมรอบ ๓ สาย ประกอบไปด้วย แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี และแม่น้ำป่าสัก</p> <p>๒. ห่างจากชายทะเลโดยประมาณ ๙๐ - ๑๐๐ ก.ม. (วัดจาก Google Map มาแล้ว นอกนั้นแล้วแต่ดุลพินิจครูปลายทาง)</p> <p>๓. ผู้สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี คือ สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง</p>	<p>๑. มีแม่น้ำ ๑ สาย คือ แม่น้ำเจ้าพระยา</p> <p>๒. ห่างจากชายทะเลโดยประมาณ ๒๕ ก.ม. (วัดจาก Google Map มาแล้ว นอกนั้นแล้วแต่ดุลพินิจครูปลายทาง)</p> <p>๓. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ทางทิศตะวันตก</p> <p>๔. กรุงรัตนโกสินทร์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก</p> <p>๕. ผู้สถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี คือ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช</p> <p>๖. ผู้สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี คือ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช</p>

เมื่อเปรียบเทียบราชอาณาจักรของไทยทั้งสามแห่งแล้ว

๑. ทำเลราชอาณาจักรที่น่าจะสามารถทำการค้ากับต่างชาติได้ดีที่สุด **ธนบุรีหรือรัตนโกสินทร์**
๒. ทำเลราชอาณาจักรใดมีคูเมืองใหญ่ ป้องกันข้าศึกได้ดีที่สุด **รัตนโกสินทร์**

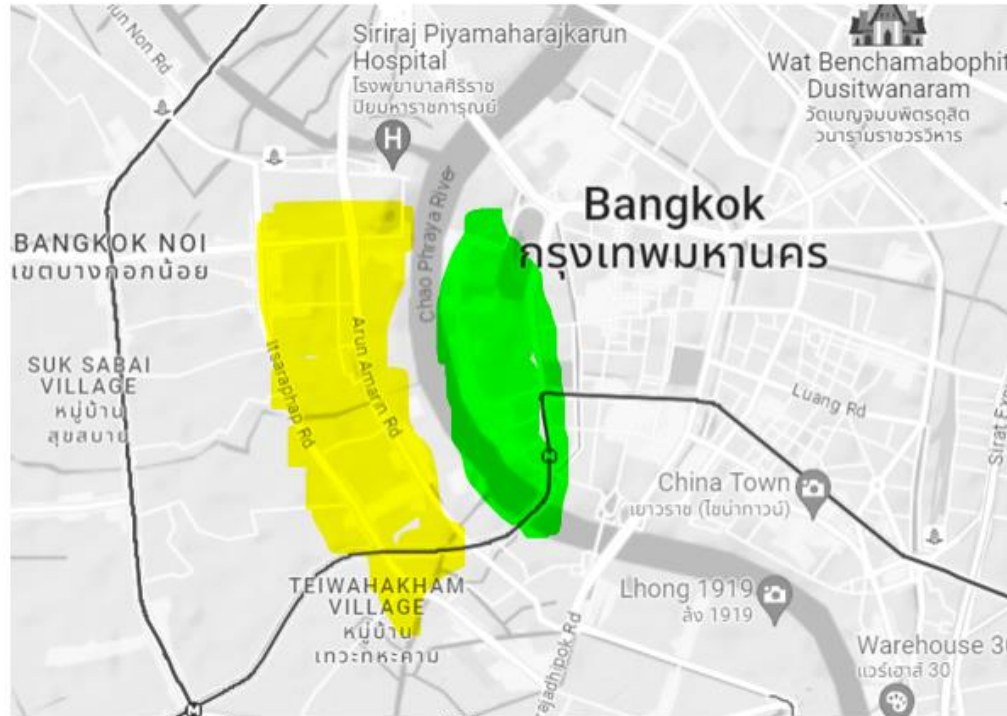
เทียบระหว่างกรุงธนบุรีกับกรุงรัตนโกสินทร์ เมื่อ พ.ศ.๒๓๒๕

๑. ราชธานีใดมีพื้นที่กว้างขวาง เหมาะแก่การตั้งชุมชนมากกว่ากัน **รัตนโกสินทร์**
๒. ราชธานีใดสามารถรับมือกับข้าศึกที่ยกทัพมาจากทิศตะวันตกได้ดีกว่ากัน **รัตนโกสินทร์**
๓. ราชธานีใดสามารถทำการค้าทางทะเลได้ดีกว่ากัน **พอๆ กัน**
๔. ศูนย์กลางของราชธานีธนบุรี คือ **พระราชวังเดิม**
๕. ศูนย์กลางของราชธานีรัตนโกสินทร์ คือ **พระบรมมหาราชวัง**
๖. เหตุใดศูนย์กลางของราชธานีธนบุรีจึงขยายไม่ได้ **ชนาบด้วยวัดโบราณหลายวัด**
๗. วังหลวงของกรุงธนบุรี เคยถูกใช้งานเป็นสถานที่อะไรมาก่อนในสมัยอยุธยา **ป้อมวิไชยประสิทธิ์**

แผนที่ด้านบนแสดงทำเลที่ตั้งของ **กรุงศรีอยุธยา**

แผนที่ด้านบนแสดงทำเลที่ตั้งของ **กรุงธนบุรี** และ **กรุงรัตนโกสินทร์**

สรุปบทเรียน

การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์

การสถาปนาอาณาจักรรัตนโกสินทร์เกิดขึ้นในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ โดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) ทรงย้ายเมืองหลวงจากกรุงธนบุรีมายังฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา เนื่องจากพื้นที่กรุงธนบุรีไม่เหมาะสมในด้านยุทธศาสตร์และการปกครอง อาณาจักรรัตนโกสินทร์ถือเป็นจุดเริ่มต้นของราชวงศ์จักรี ซึ่งยังคงปกครองประเทศไทยมาจนถึงปัจจุบัน

บทเรียนครั้งต่อไป

ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ
ทางเศรษฐกิจและการปกครอง
สมัยรัตนโกสินทร์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

สิ่งที่ต้องเตรียม

ใบงานที่ ๒

เรื่อง ปัจจัยที่ส่งเสริมความเจริญ

ทางเศรษฐกิจและการปกครอง

สมัยรัตนโกสินทร์

สามารถดาวน์โหลดได้ที่ www.dltv.ac.th

